

STIFTELSEN
**ESPELAND
FANGELEIR**

Årsrapport

REGNSKAPSÅRET 2015

«Begynnelsen er alltid i dag.»

— Mary Shelley

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Mobil:

Erling Mjelde
(styreleder)
975 99 592
Tor D. Johansen
(daglig leder)
926 59 220

Postadr.:

Pb. 19
Indre Arna
5888 BERGEN
Besøksadr.:
Moldamyrane 81
5267 ESPELAND

E-mail:

fangeleir@gmail.com
erli-mje@online.no
johansend@gmail.com

Nettsted:

www.espeland-fangeleir.no

Innholdsfortegnelse

Strategiske mål	1
Virksomhetens art og lokalisering	1
Arbeidsmiljø og likestilling	1
Ytre miljø	2
Viktige hendelser	2
Nye prosjekter	3
Besøksstall	4
Venneforeningen	4
Økonomi	4
Fortsatt drift	4
Regnskapsoppgjør	
Resultat	6
Balanse	8

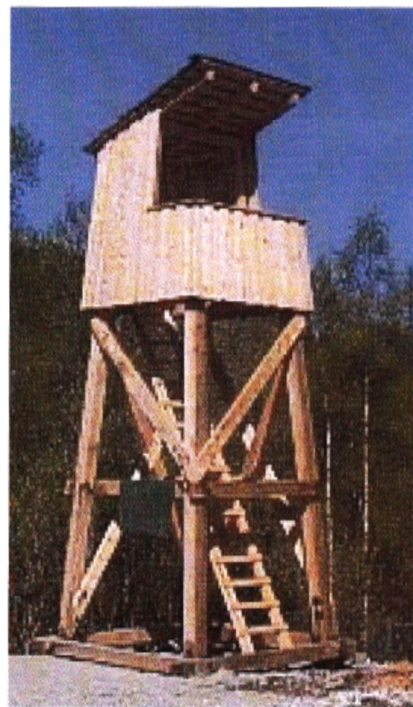
Strategiske mål

Stiftelsen Espeland fangeleir ble stiftet 13. januar 2000. Virksomhetens overordnede mål fremgår tydelig av formålsparagrafen i Stiftelsen vedtekter:

«Stiftelsen har som formål å rekonstruere og bevare deler av den gamle fangeleiren for således å bevare for etterslekten minnet om nordmenn som ga sitt liv og sin helse i frihetskampen i årene 1940 – 1945.

Stiftelsen skal arbeide for å bygge opp et levende museum og kompetansesenter i leiren knyttet til fangebehandling og fredsarbeid.

Stiftelsen kan så langt plass og formålssammenheng tillater det også gi plass for andre etater eller organisasjoner som er relatert til motstandskamp, fangebehandling og fredsarbeid.»

Virksomhetens art og lokalisering

Espeland fangeleir ble bygget i av den tyske okkupasjonsmakten i 1942, og de første politiske fangene flyttet inn i januar 1943. Etter krigen satt norske landssvikere i anlegget frem til 1948, og frem til 1952 ble det benyttet som fengsel for tyske krigsforbrytere. Deretter ble leiren brukt av Sivilforsvaret.

Anlegget ble fredet i november 2014. Stiftelsen fikk overdratt hele leiren 12. desember 2014 fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Den offisielle overdragelsen skjedde 30. januar 2015.

Stiftelsen har som målsetting å tilbakeføre fangeleiren til den opprinnelige utformingen, slik den var ved slutten av andre verdenskrig.

Det er samlet inn historisk dokumentasjon om leiren, og stiftelsen har en museumssamling som er besøkt av en rekke skoler, organisasjoner og privatpersoner.

Stiftelsen arbeider for å bygge opp et levende museum i samarbeid med museet i Sachsenhausen, Frøsløv leir, Nationalmuseet i København og MuseumVest, knyttet opp mot fangebehandling og fredsarbeid.

Arbeidsmiljø og likestilling

Arbeidsmiljøet anses som godt. Fra 1. mai ble Tor Dishington Johansen ansatt i 50% stilling som daglig leder. Det er et ettåring engasjement. Han er også sekretær

for styret.

Styret har i perioden bestått av følgende personer:

Erling Mjelde (leder)
Ole Hovland
Jorun Unneland Lystrup
Atle Fastland
Torgeir Skorgen
Ole Johan Hauge
Eli Kristine Økland Hausken

Nyttårsstormen blåste vekk taket på Brakke 2.

Det er også nedsatt et arbeidsutvalg bestående av Erling Mjelde, Atle Fastland og Ole Johan Hauge. I 2015 ble det avholdt 10 styremøter og 6 møter i Arbeidsutvalget.

Ytre miljø

Virksomheten medfører verken forurensing eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø. Selger, DSB, har foretatt miljøoppydding i Espeland fangeleir, iht. kjøpekontrakt pkt. 10. Kostnadsrammen for arbeidet var kr. 4 mill.

Viktige hendelser

27. januar ble Holocaust-dagen markert. Per Kristian Sebak holdt foredraget «Jøder i Bergen 1851 til 1945».

30. januar fant den offisielle overdragelsen av fangeleiren sted. Det var ca. 80 inviterte gjester til stede, bl.a. fra Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, samt representanter fra DSB v/Hordaland sivilforsvarsdistrikt. De to siste gjenlevende fangene fra Espeland fangeleir under krigsårene, Kåre og Norvald Bolstad, var også tilstede.

9. april holdt Kjell Wernøe foredrag om sin far og familien under 2. verdenskrig. Han viste også film om invasjonen i Bergen 9. april 1940.

19. april, i forbindelse med Kulturdagene i Arna, underholdt Atle Nielsen, og fortalte under tittelen «Det har vi» om sin far, Otto Nielsen.

1. mai tiltrådte Tor Dishington Johansen som daglig leder, og som sekretær for styret.

8. mai ble markert på tradisjonelt vis. Stiftelsen hadde dessuten invitert Astri Ley, tysk historiker og museumsleder fra KZ-leiren Sachsenhausen. Kari Anne Trefall fremførte egne dikt, og en sterk monolog i skikkelsen av en kvinnelig fange. Byråd Jana Middelfart Hoff holdt minnetale og la ned krans. På kvelden fikk stiftelsen

låne festsalen i Janusfabrikken, der den japanske klavermester Mai Goto bl.a. fremførte Kjempeviseslåttan av Harald Sæverud.

20-21. august arrangerte stiftelsen, i samarbeid med Raftohuset, nettverksseminar med deltakere fra hele landet. Bl.a. holdt historiker Clemens Maier-Wolthausen, invitert fra Berlin, et innholdsrikt foredrag om fangebehandling. Middag ble avholdt på Grand Hotel Terminus. Andre dag av seminaret ble lagt til Rafto-huset med flere foredrag. Stiftelsen vil spesielt takke Solveig Moldrheim for god hjelp i forberedelsesfasen.

Leiren har hatt mange skoleklasser på besøk.

10. september fikk leiren uventet besøk av Riksantikvar Jørn Holme på vei til Lærdal. Han var tydelig imponert over det arbeidet Venneforeningen og styret hadde nedlagt så langt. Holme antydte at han ville komme tilbake om to år, sammen med folk fra Stortinget og kanskje Kongehuset, for å se tilbakeføringen av gjerdene mellom øvre og nedre leir. Styret i stiftelsen har for øvrig vært i tett dialog med Riksantikvaren gjennom hele året.

22-23. oktober var stiftelsen representert på Agder-seminaret 2015 i Kristiansand. Temaet var: «Hvorfor blir vi aldri ferdige med krigen?».

3. november møtte representanter for stiftelsen Hordalandsbenken på Stortinget for å redegjøre om Espeland fangeleir og behovet for fremtidig støtte.

30. desember blåste taket på Brakke 2 av. Det var dramatisk da det hele stod på. Forsikringsselskapet ble straks kontaktet og deres mannskaper ble kalt ut nyttårsaften for å sikre det som var igjen.

Nye prosjekter

Det er igangsatt fire større prosjekter under året:

- 1) Arbeidet med gjenreisningen av piggrådsgjerdene mellom øvre og nedre leir er påbegynt.
- 2) To rom i Brakke 3 er i ferd med å tilbakeføres. De opprinnelige vegger, gulv og tak blir avdekket. Kopier av opprinnelige senger og skap er under produksjon.
- 3) I Garasjebygget er det under bygging et snekkerverksted.
- 4) Stiftelsen planlegger for 2017 en vandrestilling om «De hvite busser».

Besøkstall

Besøkstallene fra videregående skoler har vært stabile. Følgende skoler besøkte leiren 2015:

Videregående skoler: Austevoll, Stend, Garnes, Amalie Skram, Nordal Grieg og Åsane.

Ungdomsskoler: Garnes, Åstveit, Ytre Arna, Hop og Natland; leiren har også hatt besøk fra Ulsmåg skole og fra Lindås kommune.

Det har vært en stor økning i besøk av historielag og pensjonistgrupper. De åpne søndagene har vært godt besøkt.

Totalt har det vært over 3.000 besøkende innom porten.

Venneforeningen tilbyr gode lokaler.

Venneforeningen

Det første året som «herre i eget hus» ble utfordrende på mange måter. Store vedlikeholdsprosjekter måtte settes i gang, og takket være en utrolig innsats fra Venneforeningen ble mye gjort. Ca. 3.500 dugnadstimer ble lagt ned i 2015, noe som tilsvarer en verdi på omkring kr. 800.000!

Styret i stiftelsen vil takke alle medlemmene i Venneforeningen som har stilt opp og hjulpet til, samt alle støtte-medlemmer. Uten disse bidragene ville det ha vært uhyre vanskelig å drive Espeland fangeleir.

Økonomi

Overskuddet av driften var for 2015 kr. 51.985 mot kr. 195.575 for 2014. Endringen i resultatet skyldes vår overtakelse av anlegget ved årsskiftet, og at vi forut for dette søkte stor forsiktighet i pengebruken og ønsket å opparbeide en økonomisk «buffer».

Inntektene består hovedsakelig av tilskudd og gaver.

Stiftelsen har i 2015 mottatt driftstilskudd på kr. 500.000 fra Bergen kommune, og kr. 200.000 fra Hordaland fylkeskommune.

Den 19. juni hadde Erling Mjelde et møte med Trond Mohn. Han ga stiftelsen kr. 500.000 til tilbakeføring av piggrådsgjerdene mellom øvre og nedre leir. Dette er øremerkede midler som kun kan brukes for dette formålet.

Stiftelsen har avsatt kr. 200.000 til utvikling av museumsvirksomheten i leiren.

Fortsatt drift

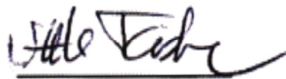
I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekreftes det at forutsetningen om fortsatt

drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet.

Styret mener videre at økonomien er sunn, og at det settes «tæring etter næring».

Styret i stiftelsen mener det er all grunn å fortsette driften. Likevel ligger det utfordringer i tiden som kommer. Det må bl.a. inngås forhandlinger med f.eks. MuseumVest for å få støtte fra Kulturdepartementet. Det langvarige og systematiske arbeidet for å innhente midler fra andre etater og bidragsytere vil naturligvis også forsettes.

Stiftelsen Espeland fangeleir
Styret

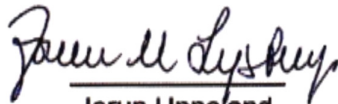
Atle Fasteland

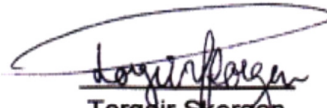
Ole Hovland

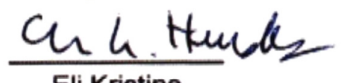
Ole Johan Hauge

Jorun Unneland
Lystrup

Torgeir Skorgen

Eli Kristine
Økland Hausken

Erling Mjelde
(styreleder)

RESULTAT

Stiftelsen Espeland Fangeleir

2015

Side 2

17.02.2016 11:02:13

Randi

Periode 0-12	2015	2014
6580 - Drivstoff maskiner		250
6600 - Reparasjon/vedlikehold	287 240	123 833
6620 - REP. OG VEDLIKEH.UTSTYR	32 571	389
6700 - Revisjonshonorar	16 250	16 500
6710 - Regnskapshonorar	12 806	13 539
6720 - Honorar foredragsholder	42 405	
6790 - ANDRE FREMMEDE TJENESTER	38 325	93 750
6800 - Kontorrekvesita	16 963	6 133
6860 - Møte, kurs, oppdatering o.l	1 566	
6900 - Telefon og telefax	6 782	3 570
6940 - PORTO	129	1 142
7040 - FORSIKRING	435	
7140 - REISEKOSTN.IKKE OPPGAVEPLIKTIG	76 047	76 940
7320 - REKLAMEKOSTNADER	19 966	28 204
7350 - REPRESENTASJON FRADRAGSBERET.	25 260	16 020
7420 - GAVER FRADRAGSBERETTIGEDE		4 694
7500 - FORSIKRINGSPREMIER	85 480	15 464
7770 - BANK-OG KORTGEBYRER	1 095	596
7790 - ANDRE KOSTNADER	-56 310	-76 938
7830 - TAP PÅ FORDRINGER		1 130
Sum ANNEN DRIFTSKOSTNAD	940 363	458 786
SUM DRIFTSKOSTNADER	1 345 528	659 780
Sum DRIFTSRESULTAT	-29 607	-159 699
ANNEN RENTEINNTEKT		
8050 - ANDRE RENTEINNTEKTER		
8070 - ANDRE FINANSINNTEKTER		
Sum ANNEN RENTEINNTEKT		
Sum ORDINÆRT RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		
Sum ORDINÆRT RESULTAT		
Sum ÅRSRESULTAT		
OVERFØRT ANNEN EGENKAPITAL		
8960 - OVERF. ANNEN EGENKAPITAL		
um OVERFØRT ANNEN EGENKAPITAL		
um RESULTAT	-51 985	

BALANSE

Stiftelsen Espeland Fangeleir

2015

Side 1
17.02.2016 11:02:28
Randi

Periode 0-12	2015	2014
OMTER,BYGNINGER OG FAST EIENDOM		
1110 - Vakttårn	504 200	512 400
Sum TOMTER,BYGNINGER OG FAST EIENDOM	504 200	512 400
MASKINER ANLEGG OG INVENTAR		
1250 - Inventar	25 724	32 155
1260 - Case 685 XC Regnr. JH 1528	51 200	64 000
1270 - Toro Timecutter	2 200	2 750
1275 - Kellfri flishugger - Kellfri Skjær	36 285	45 356
1280 - KONTORMASKINER	5 053	7 219
Sum MASKINER ANLEGG OG INVENTAR	120 462	151 480
Sum ANLEGGSMIDLER	624 662	663 880
VARELAGER OG FORSKUDD TIL LEVERANDØRER		
1460 - Innkjøpte varer for videresalg	77 238	79 590
Sum VARELAGER OG FORSKUDD TIL LEVERANDØRER	77 238	79 590
KORTSIKTIGE FORDRINGER		
1575 - FORDRINGER ANSATTE	-247	
Sum KORTSIKTIGE FORDRINGER	-247	
FORSKUDDSBET.KOSTN. OG PÅLØPTE INNTEKTER		
1700 - Forskuddsbetalte kostnader	17 591	6 759
1710 - FORSKUDDSBETALT RENTE		50 525
Sum FORSKUDDSBET.KOSTN. OG PÅLØPTE INNTEKTER	17 591	57 284
KONTANTER BANKINSKUDD O.L.		
1920 - DNB 5202 05 41873	6 686	6 679
1925 - SPV 3630 71 55693	1 257 063	1 179 211
1935 - DNB 5226 09 73444	80 994	80 545
1940 - SPV 3624 64 67816	180 182	9 418
1945 - SPV 3633 32 56759 Bokprosjekt	52 555	121 273
1950 - Skattetrekk 3624 64 57837	20 894	7 113
um KONTANTER BANKINSKUDD O.L.	1 598 373	1 404 239
um OMLØPSMIDLER	1 692 955	1 541 113
UM EIENDELER	2 317 617	2 204 993
EGENKAPITAL		
2000 - Grunnkapital forvaltningskapital	-50 000	-50 000
2050 - Annen egenkapital	-2 153 768	-2 153 768
Sum EGENKAPITAL	-2 203 768	-2 203 768
LEVERANDØRGJELD		
2400 - Samlekonto kreditor	-11 926	

BALANSE

Stiftelsen Espeland Fangeleir

2015

Side 2

17.02.2016 11:02:28

Randi

Periode 0-12	2015	2014
Sum LEVERANDØRGJELD	-11 926	
SKATTETREKK OG ANDRE TREKK		
2600 - FORSKUDDSTREKK	-13 780	
Sum SKATTETREKK OG ANDRE TREKK	-13 780	
SKYLDIGE OFFENTLIGE AVGIFTER		
2770 - SKYLDIG ARB.G.AVGIFT.	-7 404	
2771 - SKYLDIG ARB.G.AVGIFT FERIEP.	-3 553	-151
Sum SKYLDIGE OFFENTLIGE AVGIFTER	-10 957	-151
ANNEN KORTSIKTIG GJELD		
2940 - SKYLDIG FERIEPENGER	-25 200	-1 073
Sum ANNEN KORTSIKTIG GJELD	-25 200	-1 073
Sum KORTSIKTIG GJELD	-61 863	-1 224
SUM GJELD & EGENKAPITAL	-2 265 631	-2 204 992
Sum BALANSE	51 986	1